
dagmiddag ter voorbereiding op de examens voor Akte A. Het B-examen gaf de bevoegdheid voor hoofdonderwijzeres van een katholieke bewaarschool, maar in de praktijk maakten leken weinig kans om schoolhoofd te worden.⁵³ Aanvankelijk werden de diploma's alleen op gemeentelijk niveau erkend. Dit veranderde toen de voorzitter van de inmiddels opgerichte Nederlandse Katholieke Schoolraad Mgr. A.F. Diepen samen met de Tilburgse zustercongregatie en J.J. Verbeeten een commissie vormde om landelijke examens ten dienste van het katholiek bewaarschoolonderwijs te ontwerpen, die vanaf 1914 werden afgenomen. Zuster Antoinette van Spaendonck was jarenlang secretaris van de examencommissie.⁵⁴ De activiteiten van de commissie werden versterkt door de verspreiding van het tijdschrift *De R.K. Bewaarschool*, waarvan broeder Martinus Köhlbrugge van de Broeders van Maastricht een van de medeoprichters en stimulator was. Het godsdienstonderwijs nam tijdens de opleiding natuurlijk een grote plaats in.

6. Veranderingen in het godsdienstonderwijs in de twintigste eeuw; leerplan en ouderavonden in Haagse broedersscholen; de invloed van frater S. Rombouts; Brandend Hart; Hoger Katechetisch Instituut; afschaffing van de schoolkatechismus in 1964

Paus Pius X (1903-1914) had grote zorgen over gebrekkig geloof door onwetendheid en de ontwikkelingen in de maatschappij, zoals zedenbederf. Door middel van kennis van de catechismus wilde hij de overdracht van het geloof zeker stellen.⁵⁵ Voor de kinderen liet hij een kleine catechismus maken, die breed verspreid werd en in ons land bekend werd onder de naam van *Kleine catechismus van Pius X* (1905). Elk bisdom gaf een eigen regeling uit voor het onderwijs in de christelijke leer. Vijf jaar later vaardigde Paus Pius X een decreet uit, waarbij kinderen rond hun zevende jaar toegelaten werden tot het deelnemen aan de communie. Tot dan toe was het gebruikelijk te wachten tot de leeftijd van twaalf à dertien jaar. De Nederlandse bisschoppen gaven in een brief toelichting op de nieuwe 'kindercommunie':

Een kind moet tot de H. Communie worden toegelaten, wanneer het daartoe voldoende ontwikkeld is, namelijk wanneer het begint zijn verstand te gebruiken en eenige kennis heeft van de geloofswaarheden, zodat het ter Heilige Tafel kan naderen met de godsvrucht, waarvoor het naar zijn leeftijd vatbaar is.⁵⁶

De vervroegde toelating tot de Heilige Communie had veel gevol-

⁵³ Opening eerste katholieke opleiding voor bewaarschoolonderwijzeressen in Den Haag. AZLT Annalen Willibrordusgesticht Den Haag 1909.

⁵⁴ Marie Verbeeten (1937), 76. *Bijdrage tot de geschiedenis van het bewaarschoolonderwijs*. Den Bosch: Malmberg.

⁵⁵ Encycliek *Acerbo nimis*, 15 april 1905.

⁵⁶ Brief over kindercommunie 1911. GA Delft Archief Hippolytusparochie bnr 437 inv nr 115.